

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Мария Пламенова Николова, УНСС, 3.5.Организация и управление извън сферата на материалното производство (връзки с обществеността и комуникация в социалните медии).

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3400/23.10.2025 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Албена Лозанова Александрова

Тема на дисертационния труд: *Облеклото като невербален фактор за изграждане на публичен образ. Дигитални трансформации и нови онлайн техники.*

1. Информация за дисертанта

Албена Александрова се е обучавала по докторска програма към катедра „Медии и обществени комуникации“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по специалност *Организация и управление извън сферата на материалното производство (медии и комуникации)* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 962/ 12.04.2022 г. Обучението е осъществено в *редовна форма* през периода 08.03.2022 – 08.03.2025 г.

Албена Александрова е български моден дизайнер, стилист и създател на модна къща „Рошавата гарга“, една от водещите марки за дамска мода в България. Нейният професионален път включва работа с престижни френски модни къщи като Yves Saint Laurent, Hanae Mori и Sonia Rykiel, както и дългогодишна дейност като стилист и моден консултант в национални телевизии. Като автор и продуцент Александрова създава форматите „Мода с Албена Александрова“ и „Фешън вирус“, а днес развива и собствен подкаст в YouTube Fashion Virus by Albena. Завършила е „Синтетично сценично изкуство“ (бакалавър) и „Лайфстайл журналистика“ (магистър), и двете с отличен успех. Нейният професионален и творчески опит, комбиниран с дългогодишен интерес към визуалните комуникации, са в основата на академичните ѝ интереси и научни

публикации в областта на изграждането на публичния образ и невербалните послания на облеклото.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Албена Александрова на тема „Облеклото като невербален фактор за изграждане на публичен образ. Дигитални трансформации и нови онлайн техники“ е цялостно, аналитично и съвременно изследване, посветено на комуникационната и социалната функция на облеклото в контекста на публичната комуникация, имиджмейкърството и трансформациите на тези сфери в дигиталната среда. Дисертацията е структурирана в шест глави, предхождани от увод и завършва със заключение, справка за приносите, библиография и приложения. Общият обем от 311 страници е повече от достатъчен за този вид изследване. Постигната е логическа обвързаност между отделните глави, като се наблюдава преминаване от теоретичната рамка към емпиричните изследвания (случаи от практиката, дълбочинни интервюта и стандартизирани интервюта лице в лице). Поставените цели, задачи и изследователски подходи са добре аргументирани. Темата е изключително актуална, поставена на пресечната точка между комуникационните науки, модата и дигиталните технологии. Изследването анализира новите комуникационни реалности и по-конкретно - връзката между физическото и дигиталното облекло, социалните мрежи и „фигиталната“ идентичност, което е нова и слабо изследвана област. Обект на изследването е публичният образ във физическа и дигитална среда, а предмет е облеклото като невербален фактор за неговото изграждане. Целта е ясно формулирана - да се изследва ролята на облеклото като комуникационен инструмент в съвременните обществени и медийни процеси. Поставените задачи са логично подредени и съответстват на целта, като обхващат както теоретичен анализ на невербалната комуникация, така и емпирично изследване на реални случаи и практики. Основната теза защитава идеята, че облеклото функционира като сложна невербална система, която активно участва в изграждането на публичния имидж и че дигиталните технологии помагат за създаването на нови форми на идентичност. Бих казала, че дисертацията има своя принос в теоретичното поле на публичната комуникация с опита да въведе термина за „фигиталната реалност и идентичност“ и с това да ги интегрира в модата и дигиталните комуникации.

Библиографията включва 221 заглавия, от които 154 на български и 67 на чужди езици, а Албена Александрова демонстрира умения за критичен прочит и синтез на класически теории от сферата на семиотиката, комуникацията, лайфстайла и модата. Направен е и преглед на нови изследвания в областта на дигитализацията и изкуствения интелект.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд има своите научно-приложни резултати, които обогатяват теоретичните и практико-приложните аспекти на имиджмейкърството, лайфстайла, дигиталната идентичност. Изследването поставя акцент върху ролята на облеклото като невербален комуникационен код в изграждането на публичния образ и неговите дигитални трансформации.

Приносът на труда се изразява и в опита за по-задълбоченото концептуализиране на облеклото като система от знаци, символи и кодове, които функционират в социалната и дигиталната среда, както и в доказването на комуникационната функция на външния вид. Постигане е и изследването на феномена „дигитално облекло“, представен като нова форма на невербално изразяване и средство за създаване на идентичност във виртуалното пространство. Албена Александрова проследява как технологиите, социалните медии и виртуалните инфлуенсъри променят класическите модели на общуване и изграждане на публичен образ, като показва, че в съвременната дигитална среда облеклото продължава да бъде носител на социални, културни и символни значения, но вече чрез визуални и дигитални кодове. Така дисертацията поставя акцент върху взаимодействието между мода, комуникация, технологии и начина, по който човек се самоизразява и възприема чрез облеклото в дигиталната среда. Приложените емпирични методи - изследване на случай от практиката, дълбочинно интервю и стандартизирано интервю лице в лице, са адекватни на предмета на изследването. В емпиричната част са анализирани реални примери от политическата, културната и дигиталната среда - като „Чорапената лексика на Джъстин Трюдо“ и „Дипломацията на брошките на Мадлин Олбрайт“, както и най-известните примери за виртуални инфлуенсъри, за да се демонстрира как облеклото функционира като инструмент за формиране на обществено въздействие, но също така има и комуникационен ефект.

Включването на дълбочинни интервюта е аргументирано и потвърждава стремежа към качествено изследване, насочено към разбиране на личните и професионалните разбирания на участниците по отношение на невербалната комуникация, визуалния имидж и дигиталните трансформации в представянето на личността. Респондентите са подбрани целенасочено и са обособени в групи, които отразяват различни социални, професионални и комуникационни профили - сред тях са представители на професии като журналистика, публични комуникации, мода, както и преподаватели, творци и активни потребители на социалните мрежи. Поставените в дисертацията цели и задачи са изпълнени. Постигнатите резултати съответстват на формулираната изследователска теза и доказват, че облеклото представлява значим невербален фактор в комуникационния процес, който променя своята форма и значение под въздействието на дигиталните технологии. Приемам и така формулираните научни и научно-приложни приноси.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Албена Александрова коректно обобщава своите научни и научно-приложни приноси, като представя ясно разграничение между теоретичните и практико-приложните резултати в „Справката за основните приноси“. Посочените основни научни приноси - анализът на комуникативната функция на облеклото, обобщаването на неговите символно-семантични характеристики и изследването на дигиталната комуникационна среда, са в пълно съответствие със съдържанието на дисертационния труд и се потвърждават от прегледаните теоретични разработки и техните обобщения, включени в шестте глави на изследването. Албена Александрова правилно подчертава и значението на новите дигитални практики, като изследва трансформациите на публичния образ през виртуални носители, аватари, дигитално облекло и модели, генерирани чрез изкуствен интелект, което се явява новаторски акцент в рамките на българската научна традиция. В научно-приложен аспект приносите също са подкрепени с реални данни от дълбочинните интервюта и стандартизираните интервюта лице в лице. Авторката заявява като практическо постижение въвеждането и аргументирането на термина „дигитален“ в българската комуникационна теория,

свързващ физическата и виртуалната реалност в единна среда за изграждане на публичен образ.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите, свързани с дисертационния труд на Албена Александрова, са общо четири и са включени в рецензирани издания и сборници. Съдържателно публикациите отразяват основните направления на дисертацията - дигитално облекло, виртуални общности, онлайн техники в модния дизайн и трансформации на публичния образ в дигиталната среда. Степента на разпространение на получените резултати може да се оцени като напълно адекватна спрямо изискванията към дисертационен труд. Публикациите са разпространени в авторитетни научни издания с национално значение в областта на комуникациите, медиите и социалните науки и са достъпни онлайн.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно и последователно възпроизвежда структурата, съдържанието и основните изследователски акценти на дисертационния труд. Той съдържа всички задължителни елементи: обща характеристика на дисертацията, предмет и обект на изследването, актуалност на проблема, изследователска теза, цели, задачи, методология, терминологичен апарат и обобщение на основните изводи. Подробно са представени разработените два вида интервюта - стандартизирано лице в лице и дълбочинно интервю, както и казусите от практиката. В този смисъл авторефератът отразява пълно, точно и обективно съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени бележки по отношение на анализа на емпиричните данни и тяхното по-задълбочено обвързване с развиващите се тенденции в дигиталната комуникация, виртуалното облекло и изграждането на публичен образ. Също така би било добре националните специфики при налагането на подобни технологии да бъдат изведени по-ясно, като се акцентира върху особеностите на българската медийна, културна и технологична среда, които могат да влияят както

върху възприемането на дигиталното облекло и практики, така и върху реалната им приложимост в процесите на изграждане на публичен образ.

Имам следният въпрос към Албена Александрова: *Какви бъдещи тенденции очаквате в развитието на дигиталната мода и как според Вас те ще променят ролята на облеклото като невербален комуникационен код?*

8. Заключение

Представеният дисертационен труд е добре структурирано изследване на облеклото като невербален фактор за изграждане на публичен образ в контекста на дигиталните трансформации. Това ми дава основание да **гласувам положително** за присъждането на ОНС „доктор“ на Албена Лозанова Александрова по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки в докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (медии и комуникации)“ в УНСС.

24.11.2025 г. / гр. София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

From: Assoc. Prof. Maria Plamenova Nikolova, UNWE, 3.5 Organisation and Management Outside the Sphere of Material Production (Public Relations and Communication in Social Media).

Regarding: Dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in a scientific specialty at UNWE.

Reason for Submitting the Review: participation as a member of the scientific jury for the defense of the dissertation in accordance with Order No. 3400/23.10.2025 of the Rector of UNWE.

Author of the dissertation: Albena Lozanova Aleksandrova

Title of the dissertation: Clothing as a nonverbal factor in building a public image. Digital transformations and new online techniques

1. Information about the PhD Candidate

The doctoral candidate pursued her studies in the doctoral program of the Department of Media and Public Communications, within the Faculty of Infrastructure Economics at the University of National and World Economy (UNWE), in the field of Organisation and Management outside the Sphere of Material Production (Media and Communications), pursuant to Order No. 962/12.04.2022 issued by the Vice-Rector for Research and Innovation at UNWE. The training was conducted in full-time form during the period from 08.03.2022 to 08.03.2025. Albena Aleksandrova is a Bulgarian fashion designer, stylist, and founder of the fashion house Roshavata Garga, one of the leading brands in women's fashion in Bulgaria. Her professional trajectory includes work with prestigious French fashion houses such as Yves Saint Laurent, Hanae Mori, and Sonia Rykiel, as well as many years of experience as a stylist and fashion consultant for national television channels. As an author and producer, Aleksandrova created the formats Fashion with Albena Aleksandrova and Fashion Virus, and she currently develops her own YouTube podcast, Fashion Virus by Albena. She holds a bachelor's degree in Synthetic Stage Arts and a master's degree in Lifestyle Journalism, both completed with distinction. Her professional and creative experience, combined with her long-standing interest in visual communication, form the foundation of her scholarly research in the field of public image construction and the nonverbal messages conveyed through clothing.

2. General Characteristics of the Presented Dissertation

The dissertation of Albena Aleksandrova, titled “Clothing as a Nonverbal Factor in the Construction of Public Image: Digital Transformations and New Online Techniques”, is a comprehensive, analytically rigorous, and timely study devoted to the communicative and social functions of clothing within the context of public communication, image-making, and the transformations of these domains in the digital environment. The dissertation is organised into six chapters, preceded by an introduction and followed by a conclusion, a statement of contributions, a bibliography, and appendices. The total length of 311 pages is more than sufficient for a doctoral thesis. The work demonstrates logical coherence across the chapters, with a clear progression from the theoretical framework to the empirical research (case studies, in-depth interviews, and standardised face-to-face interviews). The stated objectives, research tasks, and methodological approaches are well justified. The topic is highly relevant, situated at the intersection of communication studies, fashion, and digital technologies. The study analyses emerging communicative realities and, more specifically, the relationship between physical and digital clothing, social media, and “phygital” identity - an emerging and insufficiently explored field.

The object of the research is the public image in both physical and digital environments, while the subject is clothing as a nonverbal factor in its construction. The aim is clearly formulated: to investigate the role of clothing as a communication tool in contemporary social and media processes. The research tasks are logically structured and aligned with this aim, encompassing both a theoretical analysis of nonverbal communication and an empirical examination of real cases and practices. The central thesis argues that clothing functions as a complex nonverbal system that actively contributes to the construction of public image, and that digital technologies facilitate the emergence of new forms of identity. The dissertation may be said to contribute to the theoretical field of public communication through its attempt to introduce the concept of “phygital reality and identity” and to integrate it into the study of fashion and digital communication.

The bibliography includes 221 sources, of which 154 are in Bulgarian and 67 in foreign languages. Albena Aleksandrova demonstrates the ability to critically engage with and synthesise classical theories in semiotics, communication, lifestyle, and fashion. The work also provides an overview of recent research in the fields of digitalisation and artificial intelligence.

3. Evaluation of the Scientific and Applied Contributions

The dissertation presents scientific and applied contributions that enrich both the theoretical and practical dimensions of image-making, lifestyle studies, and digital identity. The research places particular emphasis on the role of clothing as an active nonverbal communication code in the construction of public image and its digital transformations. The contribution of the work is also evident in its effort to conceptualise clothing more deeply as a system of signs, symbols, and codes operating within both social and digital environments, as well as in its demonstration of the communicative function of appearance. A noteworthy achievement is the examination of the phenomenon of “digital clothing,” presented as a new form of nonverbal expression and a means of constructing identity in virtual space. Albena Aleksandrova traces how technologies, social media, and virtual influencers are reshaping classical models of communication and public image formation, showing that in contemporary digital environments clothing continues to carry social, cultural, and symbolic meanings - now expressed through visual and digital codes. In this respect, the dissertation highlights the interaction between fashion, communication, and technology, and the ways in which individuals express and perceive themselves through clothing in the digital sphere.

The empirical methods applied - case study, in-depth interview, and standardised face-to-face interview - are appropriate to the research subject. The empirical section analyses real examples from the political, cultural, and digital spheres, such as “Justin Trudeau’s Sock Vocabulary” and “Madeleine Albright’s Brooch Diplomacy,” as well as well-known examples of virtual influencers, in order to demonstrate how clothing functions as a tool for generating public impact and as a medium with communicative effect. The inclusion of in-depth interviews is well justified and reflects a commitment to qualitative inquiry aimed at understanding the personal and professional perspectives of the participants regarding nonverbal communication, visual image, and the digital transformations of self-presentation. The respondents were purposefully selected and grouped to represent diverse social, professional, and communicative profiles, including journalists, PR specialists, fashion experts, academics, creatives, and active social media users. The objectives and tasks set in the dissertation have been fulfilled. The results correspond to the formulated research thesis and demonstrate that clothing is a significant nonverbal factor in the communication process, whose form and meaning shift under the influence of digital technologies. The conclusions are clearly substantiated and logically coherent. I endorse the scientific and applied contributions as formulated.

4. Evaluation of the Scientific and Applied Contributions

Albena Aleksandrova provides an accurate summary of her scientific and applied contributions, offering a clear distinction between the theoretical and practical results in the “Statement of Main Contributions.” The principal scientific contributions she identifies - the analysis of the communicative function of clothing, the synthesis of its symbolic and semantic characteristics, and the examination of the phygital communication environment - are fully consistent with the content of the dissertation and are supported by the theoretical works reviewed and their syntheses presented across the six chapters of the study. Aleksandrova also appropriately highlights the significance of new digital practices by examining the transformations of public image through virtual media, avatars, digital clothing, and AI-generated models - an innovative emphasis within the Bulgarian scholarly tradition. In the applied dimension, the contributions are likewise supported by empirical data from the in-depth interviews and the standardised face-to-face interviews.

The author identifies as a practical achievement the introduction and substantiation of the term “phygital” within Bulgarian communication theory, framing it as a concept that links physical and virtual reality into a unified environment for the construction of public image.

5. Evaluation of the Publications Related to the Dissertation

The publications related to Albena Aleksandrova’s dissertation include a total of four scholarly works published in peer-reviewed journals and edited volumes. In terms of content, these publications reflect the main thematic directions of the dissertation - digital clothing, virtual communities, online techniques in fashion design, and the transformations of public image in the digital environment. The dissemination of the research results may be assessed as substantial and fully consistent with the requirements for a doctoral dissertation. The publications appear in reputable scholarly outlets of national significance in the fields of communication, media, and the social sciences, and they are available online.

6. Evaluation of the Author's Abstract

The author’s abstract accurately and coherently reproduces the structure, content, and principal research emphases of the dissertation. It includes all mandatory components: a general overview of the dissertation, the subject and object of the study, the relevance of the research problem, the research thesis, aims and tasks, methodology, terminological framework, and a summary of the main conclusions. The two types of interviews employed - standardised face-

to-face interviews and in-depth interviews—are presented in detail, as are the practical case studies. In this respect, the author’s abstract fully, precisely, and objectively reflects the content of the dissertation.

7. Critical Remarks, Recommendations, and Questions

Some remarks may be made regarding the dissertation, particularly with respect to the analysis of the empirical data and its deeper integration with emerging trends in digital communication, virtual clothing, and the construction of public image. It would also be useful for the national specificities affecting the adoption of such technologies to be articulated more clearly, with emphasis on the characteristics of the Bulgarian media, cultural, and technological environment, which may influence both the perception of digital clothing and related practices, as well as their practical applicability in public image formation.

I would like to pose the following question to Albena Aleksandrova: What future trends do you anticipate in the development of digital fashion, and how do you believe they will transform the role of clothing as a nonverbal communication code?

8. Conclusion

The submitted dissertation is a well-structured study of clothing as a nonverbal factor in the construction of public image within the context of digital transformations. This provides me with sufficient grounds **to vote in favour of awarding the educational and scientific degree of “Doctor” to Albena Lozanova Aleksandrova in field 3.5. Public Communications and Information Sciences, within the doctoral program “Organisation and Management Outside the Sphere of Material Production (Media and Communications)” at UNWE.**

24.11.2025, Sofia

Signature:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. P. D.', written in a cursive style.

